

УДК 347.788.4

Макода Володимир Євгенович,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЛЕЖНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Україна, визначаючи свій вектор подальшого розвитку в світовій системі інтелектуальної власності, у жорстких умовах ринкової економіки, агресії з боку Російської Федерації та анексії Криму наголосила на своєму європейському виборі та інноваційному шляху розвитку нашої економіки. Закриття Росією своїх ринків для продукції українських виробників надало поштовх для переорієнтації підприємств України та виходу їх на ринки інших країн, в тому числі і країн ЄС. Фактично підписання 21.03.2014 року Україною з Європейським співтовариством політичної частини Угоди про асоціацію Україна-ЄС стало початком до вступу України до ЄС.

Незабаром, Україна та Європейський Союз в підтвердження своїх намірів та дій, підписали економічну частину Угоди про асоціацію, що передбачає створення зони вільної торгівлі. Документ підписали під час саміту ЄС 27 червня у Брюсселі від європейської сторони – Президент Європейської Ради Герман ван Ромпей, Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу. З українського боку підпис поставив Президент Петро Порошенко. Економічна частина Угоди передбачає глибоку економічну інтеграцію України з ЄС, а також створення глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі. При цьому, 16.09.2014 року, Європарламент і Верховна Рада в режимі відеозв'язку ратифікували Угоду про асоціацію.

В зв'язку з цим, перед Україною постало питання забезпечення конкурентоздатності економіки та досягнення успіху Україною на інноваційному шляху її розвитку, розв'язання якого вже неможливо без ґрунтовного осмислення сучасного стану такого впливового чинника економіки, як інтелектуальна власність. В той же час, економіку України вже неможливо уявити і без надійної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Наразі вже ніхто не буде заперечувати, що інтелектуальна діяльність та її результати набувають пріоритетного значення у сучасному світі [1, с. 28].

Виклад основного матеріалу. За час незалежності в Україні створено Національну систему інтелектуальної власності, що є дієвим механізмом сприяння соціально-економічному розвитку держави.

Національна система інтелектуальної власності включає в себе національне законодавство, як сукупність правових положень, на підставі яких будь-яка особа набуває, реалізує та захищає свої права, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної, творчої діяльності (нормативна база), державні та судові органи, наділені відповідними повноваженнями в сфері інтелектуальної власності, наукові та освітні установи, громадські організації та інші структури, що беруть активну участь в реалізації державної політики у цій сфері та вирішенні широкого кола завдань з надання правової охорони, управління, реалізації та захисту прав інтелектуальної власності (інституційна база), елементи і відносини, які забезпечують та підтримують на відповідному рівні функціонування системи (інфраструктура), а також користувачів цієї системи.

Хочемо зазначити, що основні норми права громадян на володіння, користування та розпорядження результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, а також на свободу їхньої літературної, наукової та технічної творчості, захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів зазначені у статтях 41 і 54 Конституції України.

Правовідносини в сфері інтелектуальної власності в Україні регулюються окремими нормами цивільного, господарського, кримінального, митного кодексів України, Кодексу України про адміністра-

національної безпеки і оборони. У 2008 році на засіданні Ради одним із питань, що розглядалися Президентом України у площині реалізації державної політики, були проблеми захисту та розвитку сфери інтелектуальної власності та їх вплив на економіку в цілому.

На Генеральну прокуратуру України покладені питання нагляду за додержанням і правильним застосуванням законів України, зокрема у сфері інтелектуальної власності.

Служба безпеки України бере участь у розробленні та здійсненні заходів із забезпечення захисту державної таємниці, сприяння в збереженні комерційної таємниці, запобігання правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Антимонопольний комітет України забезпечує захист інтересів суб'єктів підприємництва від недобросовісної конкуренції, пов'язаної з неправомірним використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

В той же час, мають місце невирішені питання в сфері авторського права і суміжних прав. Залишається поширеним явищем неправомірне використання цих прав, що призводить до погіршення міжнародного іміджу України, зниження її інвестиційної привабливості.

У 2013 році Офіс торговельного представника США надав Україні статус «Пріоритетної іноземної країни» ("Priority Foreign Country") у рамках "Спеціального переліку 301" ("Special 301" List)

через існуючі проблеми у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Таким проблемами були визначені:

- 1) управління в Україні системою колективних товариств, які відповідають за збір і розподіл авторської винагороди в США та інших правовласників;
- 2) використання контрафактного програмного забезпечення українськими державними органами;
- 3) он-лайн порушення авторських і суміжних прав.

Станом на 2012 р., за оцінкою українського представництва компанії Майкрософт, приблизно 70 % програмної продукції, що використовується вітчизняними органами влади, є неліцензійною. А втрати вітчизняної економіки від піратства становлять приблизно 1 млрд євро щорічно.

Висновок. Для більш дієвої боротьби з правопорушеннями в сфері інтелектуальної власності необхідна більш тісна співпраця державних інспекторів з працівниками правоохоронних органів (структурні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України).

Крім цього, необхідно вирішити питання щодо створення спеціалізованого суду, який би займався питаннями захисту прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері інтелектуальної власності та зайняв би одне з провідних місць в національній системі інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнецова Н.С. Развитие гражданского общества и современное частное право Украины : матеріали міжнародного цивільного форуму (м. Київ, 25-26.04.2013 року). – ТОВ "Білоцерківдрук", 2013. – С. 21-32.
2. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sips.gov.ua/ua/project-ip-strategy28082014
3. Харитонова О.І. Порівняльно-правові дослідження піратства, контрафакції та плагіату за законодавством України та Польщі // Науково-практичний журнал "Часопис цивілістики". – Одеса. – № 16. – 2014. – С. 22-222.

Макода Володимир Євгенович

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ В РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЛЕЖНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

В статті описується національна система охорони інтелектуальної власності в Україні та проводиться аналіз прав та повноважень органів державної влади, які направлені на захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб в сфері інтелектуальної власності.

Автором підкреслюється важливість дій уряду України, які направлені на прийняття необхідних законодавчих актів, які дозволять Україні стати повноправним членом Європейського Союзу.

Ключові слова: національна система права інтелектуальної власності, піратство, суд, орган державної влади.

Макода Владимир Евгеньевич

НАЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ И ЕЕ РОЛЬ В РЕАЛИЗАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ НАДЛЕЖАЩЕЙ ЗАЩИТЫ ПРАВ ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ

В статье описывается национальная система охраны интеллектуальной собственности в Украине и проводится анализ прав и полномочий органов государственной власти, направленных на защиту прав и интересов физических и юридических лиц в сфере интеллектуальной собственности.

Автором подчеркивается важность действий правительства Украины, направленных на принятие необходимых законодательных актов, которые позволят Украине стать полноправным членом Европейского Союза.

Ключевые слова: национальная система права интеллектуальной собственности, пиратство, суд, орган государственной власти.

Makoda Volodymyr Evhenovych

THE NATIONAL SYSTEM OF INTELLECTUAL PROPERTY AND ITS ROLE IN ENSURING THE PROPER IMPLEMENTATION AND ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE

The publication describes the national system of protection of intellectual property in Ukraine and analyzes the rights and powers of public authorities, aimed at protecting the rights and interests of individuals and legal entities in the field of intellectual property.

The author emphasizes the importance of implementation of steps aimed at the adoption of the necessary legislation that will allow Ukraine to become a full member of the European Union.

Keywords: national system of intellectual property rights, piracy, court, government body.